

Wederzijdse erkenning I.

Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie

Verzameling casestudies - een Gids voor opleiders

Opgesteld door:

Prof. André Klip

Universiteit Maastricht

Honorair rechter - Hof van Beroep 's-Hertogenbosch

Inhoudsopgave

A.	Casestudies.....	1
I.	Inleidende vragen	1
II.	Voorbeeldscenario 1: Vragen.....	1
III.	Oefeningen	2
III.	Voorbeeldscenario 2, voortzetting van Zaak 1; Vragen	3
B.	Aanvullende opmerkingen voor de opleiders over de zaken	4
C.	Methodologische aanpak	5
I.	Algemeen idee en hoofdthema's	5
II.	Werkgroepen en structuur van het seminarie	6
III.	Aanvullend materiaal	7
IV.	Recente ontwikkelingen	7
D.	Oplossingen.....	8

Wederzijdse erkenning I.

A. I. Inleidende vragen:

1. *Welke soorten onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen zijn voorhanden in uw nationaal stelsel?*
2. *Wat is het beginsel van reclassering? Is het in uw stelsel van toepassing?*
3. *Welke soort ondersteuning wil het Kaderbesluit 2008/909 bieden? In hoeverre verschilt het van het Kaderbesluit 2008/947?*
4. *Wat zijn de van toepassing zijnde regels op voorwaardelijke of vervroegde invrijheidstelling met betrekking tot vrijheidsstraffen in uw land?*

A. II. Voorbeeldscenario 1:

Hans Schulz, van Duitse nationaliteit, werd op 27 augustus 2010 door de strafrechtbank van Warschau tot een onvoorwaardelijke straf van 12 jaar gevangenisstraf veroordeeld voor de verkrachting van slachtoffer A op 3 juni 2009 te Warschau, de verkrachting van slachtoffer B, van Poolse nationaliteit, op 7 augustus 1998 te Berlijn, Duitsland, voor gebruik van het openbaar vervoer te Gdansk zonder geldig vervoerbewijs op 7 juni 2010 en voor het toebrengen van ernstig lichamelijk letsel aan een gevangenisbewaarder toen hij op 8 juli 2010 uit een gevangenis te Gdansk ontsnapte. Bovenop de gevangenisstraf in verband met de drie ernstige misdrijven, werd een boete van 500 Złoty opgelegd voor de verkeersovertreding.

Eind 2016 hebben Poolse bevoegde autoriteiten informatie verkregen waaruit blijkt dat Schulz naar zijn moeder is teruggekeerd, die in Göttingen, Duitsland verblijft. Op 17 juli 2017 heeft de Poolse overheid een certificaat uitgevaardigd om de straf voor tenuitvoerlegging aan Duitsland over te dragen.

Vragen:

1. Wat zullen de uitvaardigende en uitvoerende autoriteit zijn?
2. Valt de zaak onder de voorwaarden van KB 2008/909?
3. Vul het formulier/certificaat in en, nadat iedereen dit heeft uitgevoerd, bespreek in de groep bij welke punten twijfel bestond.
4. Zou er een reden voor de uitvoerende autoriteit zijn om een grond voor weigering in aanmerking te nemen?
5. Doet de mening van Hans Schulz zelf in deze kwestie ter zake?
6. Moeten de Duitse autoriteiten hem aanhouden tijdens de erkenningsprocedure?

A. II. Oefeningen:

Zoek de volgende bevoegde uitvoerende autoriteiten en de talen die in het certificaat dienen te worden gebruikt:

1. Janez Zupančič, van Sloveense nationaliteit, werd op 4 juli 2019 te Brugge, België tot een straf van 7 jaar veroordeeld voor gewapende diefstal. Hij werd op 31 december 2017 aangehouden en zat sindsdien in de gevangenis. De Belgische bevoegde autoriteit wenst hem en de tenuitvoerlegging van zijn straf over te brengen naar zijn thuisstaat Slovenië.

Bevoegde autoriteit:

Taal:

2. Josip Knežević, van Kroatische nationaliteit, werd door de strafrechtbank van Miskolc, Hongarije voor diefstal tot 12 maanden gevangenisstraf veroordeeld. Hij werd in Zagreb geboren.

Bevoegde autoriteit:

Taal:

3. Florin Radu, van Roemeense nationaliteit, werd op 1 juni 2015 door de districtsrechtbank van Kaunas, strafkamer tot een straf van 15 jaar veroordeeld voor twee in 2013 gepleegde moorden. Op 7 juli 2020 wenst de Litouwse bevoegde autoriteit het vonnis aan Roemenië over te dragen.

Bevoegde autoriteit:

Taal:

A. III. Voorbeeldscenario 2, voortzetting van Zaak 1:

Bij de erkenningsprocedure in Duitsland blijkt dat Schulz niet op de zitting in Polen aanwezig was. Toen hij op 7 juni 2010 zonder vervoersbewijs werd aangetroffen, werd hij aangehouden en bleef in voorlopige hechtenis tot hij op 8 juli 2010 uit de gevangenis ontsnapte door een feit van geweld te plegen, namelijk door de gevangenisbewaarder in elkaar te slaan. Na zijn ontsnapping werd in augustus 2010 een dagvaarding voor de rechtszaak naar het adres in Warschau gestuurd waar hij formeel ingeschreven stond. De verantwoordelijke beambte trof hem niet aan op dit adres. Hij ging twee maal ter plaatse en liet een kennisgeving achter waarin stond dat een document bij hem op het politiebureau diende te worden afgehaald. Het staat buiten kijf dat de dagvaarding overeenkomstig de bepalingen van het destijds toepasselijke Poolse Wetboek van strafvordering werd betekend. De Poolse autoriteiten waren sinds 2010 vruchteloos naar Schulz op zoek.

Tijdens het proces in Duitsland verklaarde Schulz dat:

- hij helemaal niet wist dat een proces tegen hem aanhangig was;
- hij sinds juli 2010 in de woning van zijn moeder verbleef;
- hij erkent het openbaar vervoer zonder vervoersbewijs te hebben gebruikt;
- hij ontkent enige betrokkenheid bij de ernstige strafbare feiten te hebben gehad.

Vragen:

1. *Kan het Poolse vonnis in Duitsland worden erkend en ten uitvoer worden gelegd?*
2. *Wat zijn de problemen waarvoor de uitvoerende autoriteit mogelijk aanvullende informatie nodig heeft?*
3. *Op grond van welke criteria zal zij een beslissing nemen?*
4. *Wat zijn de alternatieven indien Duitsland het Poolse vonnis niet erkent?*

5. *Stel u voor dat het Poolse vonnis volledig kan worden erkend. Wat zijn de toepasselijke regels voor de tenuitvoerlegging ervan in Duitsland?*
6. *Wanneer wordt Schulz vrijgelaten?*

Deel B. Aanvullende opmerkingen voor de opleiders in verband met de zaken

Het zal interessant zijn om te zien en te controleren of de door de deelnemers meegebrachte tekst niet enkel de tekst in hun eigen landstaal is maar ook de tekst die de wijzigingen en rectificaties bevat die op de oorspronkelijke tekst werden aangebracht. Het komt nog altijd vaak voor dat de in 2008 gepubliceerde tekst in de praktijk zonder de grote wijzigingen van KB 2009/299 wordt gebruikt. NB: wat de rectificaties betreft, die verschillen van de ene taal op de andere en kunnen jaren na 2009 zijn gepubliceerd: zie bijv. de Finse versie PB 2014 L 36/22. Indien er tijd voor is, is dit het juiste moment om hen in het gebruik van Eur-Lex en [de geconsolideerde versie van wetteteksten](#) op te leiden.

Het is van doorslaggevend belang om het gebruik van online middelen te stimuleren!

I. Algemeen idee en hoofdthema's

Bij de eerste zaak ligt de nadruk op de betekenis van het concept wederzijdse erkenning bij de erkenning van elkaars vonnissen. Hiermee wordt veel vertrouwen in elkaars strafrechtstelsels gesteld, wat vereist dat samenwerking plaatsvindt, zelfs in situaties waarin de gevonden oplossing in de eigen lidstaat volledig anders zou zijn. In beginsel dienen vonnissen als zodanig te worden behandeld en uitgevoerd. In de meeste situaties bepaalt de beslissingsstaat de voorwaarden. Er bestaan evenwel enige uitzonderingen, zoals de toepassing van verjaring.

Bij het voorbereidend werk dat zij voor hun autoriteiten verrichten, dient gerechtelijk personeel een gevoeligheid te ontwikkelen voor het opmerken van deze situaties omdat zij vertragingen of zelfs een struikelblok kunnen opleveren voor de samenwerking of tot gevolgen kunnen leiden die na de overdracht van toepassing zijn.

De tweede zaak vergroot een kwestie uit die tot veel problemen heeft geleid op het vlak van het EAB en nu ook bij de overdracht van vonnissen een probleem is geworden. Overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof inzake verstekvonnissen en de wijzigingen in alle wederzijdse erkenningsinstrumenten van nieuwe verstekregels door middel van Kaderbesluit 2009/209 doen zich in de praktijk aanvullende problemen voor.

De zaken en bijbehorende vragen werden ontworpen om de opleider en deelnemers te laten omgaan met:

1. de structuur en basisaannamen over wederzijdse erkenning in het algemeen en specifiek in het kader van het Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie en Kaderbesluit van de Raad 2009/299/JBZ van 26 februari 2009 tot wijziging van Kaderbesluit 2002/584/JBZ, Kaderbesluit 2005/214/JBZ, Kaderbesluit 2006/783/JBZ, Kaderbesluit 2008/909/JBZ en Kaderbesluit 2008/947/JBZ en tot versterking van de procedurele rechten van personen, tot bevordering van de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen gegeven ten aanzien van personen die niet verschenen zijn tijdens het proces;

2. ontdekken welke autoriteiten aan beide zijden hierbij betrokken zijn;
3. de wijze waarop de taken tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit werden verdeeld.
4. de wijze waarop contact tussen de autoriteiten tot stand kan worden gebracht en welke waarborgen verleend dienen te worden;
5. de gevolgen van een overdracht van de uitvoering van een straf in de tenuitvoerleggingsstaat;
6. de rol die de veroordeelde mogelijk kan spelen in een poging om de overdracht te blokkeren of om betere voorwaarden te verkrijgen
7. de rol die de veroordeelde mogelijk kan spelen in een poging om te worden overgedragen indien de betrokken lidstaten hier niet uit eigen beweging toe overgaan.

II. Werkgroepen en structuur van het seminarie

Voorafgaand aan het seminarie verstuurt de opleider een vragenlijst van een pagina waarin hij het ervaringsniveau van de deelnemers over het KB en diens toepassing toetst. Hij/Zij vraagt welke verwachtingen zij hebben en met welke vragen ze zitten die ze graag beantwoord zouden willen zien. De aldus verkregen informatie zal in de presentatie worden gebruikt en de keuzes beïnvloeden die voor de bepaling van de moeilijkheidsgraad van de te bespreken taken en de aanvullende vragen dienen te worden gemaakt. Het is belangrijk om deze informatie bij de hand te hebben, omdat het niveau van hun expertise, hun taalvaardigheden en dagelijkse taken in de praktijk naar verwachting uiteenlopend kan zijn.

De opleider zal de deelnemers een korte (Powerpoint)-presentatie aanbieden, waarin de belangrijkste kenmerken van het Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie worden toegelicht, zoals: reikwijdte, definities, bevoegde autoriteiten, verschil tussen overlevering voor strafvervolgning en tenuitvoerlegging, rol van de nationaliteit of woonplaats van de gezochte persoon, gronden tot weigering, termijnen, aanpassing, toepasselijk

recht, vervolgbeslissingen, verplichtingen voor de LS (**ongeveer 15-20 minuten**).

Voorbeeldscenario 1 werd ontworpen om zowel zeer basale kwesties als een meer diepgaande analyse van verschillende problemen die zich kunnen voordoen aan bod te laten komen. De deelnemers zullen in groepen van 4-5 werken en over een met internet verbonden laptop beschikken om de vragen te beantwoorden. Met name het gebruik van de websites van het EJN, Eur-Lex en het Hof van Justitie worden daarbij aanbevolen. Het is de bedoeling dat deelnemers leren om deze websites voor het verkrijgen van door hen benodigde informatie te gebruiken om zo de huidige problemen op te lossen. Het oplossen van Voorbeeldscenario 1 en het beantwoorden van de vragen zou **ongeveer 1 uur en 40 minuten** in beslag nemen. Groepen die deelnemers met hetzelfde ervaringsniveau bijeenbrengen kunnen worden gevormd.

Op dit moment wordt een **pauze van 10 minuten** aanbevolen.

Het oplossen van de oefeningen vanaf punt A.II zou **10 minuten** in beslag nemen, omdat deze zijn bedoeld om de deelnemers het mechanisme te helpen begrijpen voor het vinden van een bevoegde autoriteit en van de in het Certificaat te gebruiken taal. Na de website van het EJN te hebben geraadpleegd, kan deze oefening ook als controleoefening worden gebruikt. Indien het oplossen van Voorbeeldscenario meer tijd dan verwacht in beslag nam, kan deze oefening worden overgeslagen en als huiswerk worden opgegeven.

Voorbeeldscenario 2 dwingt de deelnemers om kwesties te behandelen die niet in de tekst van het Kaderbesluit gevonden kunnen worden, maar die evenwel van toepassing zijn op het praktische gebruik ervan en een snel antwoord vereisen. De deelnemers zullen in groepen van 4-5 werken en over een met internet verbonden laptop beschikken om de vragen te beantwoorden. Het oplossen van Voorbeeldscenario 2 zou **ongeveer 40-45 minuten** in beslag moeten nemen.

De overgebleven vragen zouden tot slot aan het eind van het seminarie moeten worden behandeld (voor **ongeveer 5-10 minuten**).

III. Aanvullend materiaal

Alle deelnemers **brenge**n een kopie **mee** van Kaderbesluit 2008/909/JBZ van de Raad van 27 november 2008 inzake de toepassing van het beginsel van

wederzijdse erkenning op strafvonnissen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen zijn opgelegd, met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie met inbegrip van de Formulieren in de Bijlage. De deelnemers dienen bovendien hun nationale bepalingen ter uitvoering van het Kaderbesluit mee te brengen of er toegang toe hebben.

IV. Recente ontwikkelingen

Gelieve te controleren of er in de afgelopen drie maanden een nieuwe zaak werd ingesteld of dat er een prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie werd verricht. (NB: Opleiders, indien er geen recente zaak voorhanden is, kan u de feiten en gevolgen van de [Zaak Ognyanov \[C-554/14\]](#)) bespreken.

Deel D. Oplossingen

A. I. Inleidende vragen

1. Welke soort onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen zijn voorhanden in uw nationaal stelsel?

Dit is een vraag die de deelnemers inlicht over de veelvoudigheid aan verschillende straffen die in de Europese Unie bestaan. Het werkt het best in een multinationaal deelnemersveld, maar is ook van nut indien de deelnemers aan het seminarie allen dezelfde nationaliteit hebben. In dat laatste geval kunnen deelnemers met meer ervaring op het vlak van de overdracht van vonnissen worden gevraagd of zij straffen zijn tegengekomen die volledig verschilden van waar zij in hun eigen stelsel mee te maken krijgen.

2. Wat is het beginsel van reclassering? Is het in uw stelsel van toepassing?

De meeste lidstaten zullen het beginsel formeel als leidend hebben beschouwd bij hun behandeling van veroordeelden of het in de praktijk hebben toegepast. Wat dat eigenlijk betekent, zal van lidstaat tot lidstaat verschillen. Als algemeen idee geldt dat de kansen op reclassering veel beter liggen indien het in het land van oorsprong en in de moedertaal kan worden uitgevoerd. Artikel 3 van Kaderbesluit 2008/909 zorgt voor een opwaardering van het beginsel naar de reden om vonnis en gevangene over te dragen. Zowel de autoriteiten van de beslissingsstaat als van de tenuitvoerleggingsstaat dienen zich ervan te vergewissen dat aan deze doelstelling werd voldaan (artikel 4, lid 2). Uit lid 3 van artikel 4 blijkt dat de lidstaat waarvan de gevonnisde persoon onderdaan is, wordt geacht de belangen van reclassering te dienen, wat de lidstaat waarvan de gevonnisde persoon onderdaan is dus weinig mogelijkheden biedt om te weigeren.

3. Welke soort ondersteuning wil het Kaderbesluit 2008/909 bieden? In hoeverre verschilt het van het Kaderbesluit 2008/947?

Artikel 3, lid van het Kaderbesluit 2008/909 betreffende vrijheidsstraffen bepaalt dat de overdracht dient plaats te vinden met het oog op de bevordering van de reclassering van de gevonnenste persoon. Dit dient als het belangrijkste beginsel te worden gezien dat bij de samenwerking van toepassing is. Terwijl veroordeelden die op grond van KB 2008/909 overgedragen worden gevangen zitten, worden zij die op grond van KB 2008/9474 worden overgedragen in vrijheid gesteld, maar dan wel onder voorwaarden en worden zij door de tenuitvoerleggingsstaat onder toezicht geplaatst.

4. Wat zijn de van toepassing zijnde regels op voorwaardelijke of vervroegde invrijheidstelling met betrekking tot vrijheidsstraffen in uw land?

Dit is een vraag die de deelnemers inlicht over het veelvoud aan verschillende regels inzake voorwaardelijke en vervroegde invrijheidstelling die in de Europese Unie bestaan. Invrijheidstelling kan mogelijk worden nadat een kwart van de straf in sommige lidstaten werd uitgezeten, terwijl in andere de volledige straf ondergaan dient te worden. Sommige lidstaten passen stelsels toe waarin de rechtbank de datum van invrijheidstelling bepaalt, anderen leggen dit bij wet vast en weer anderen bij besluit van een paroolcommissie of uitvoerende autoriteit. De oefening werkt het best in een multinationaal deelnemersveld, maar is ook van nut indien de deelnemers aan het seminarie allen dezelfde nationaliteit hebben. In dat laatste geval kunnen deelnemers met meer ervaring op het vlak van de overdracht van vonnissen worden gevraagd of zij voorwaardelijke en vervroegde invrijheidstellingen zijn tegengekomen die volledig verschiden van waar zij in hun eigen stelsel mee te maken krijgen.

De verschillen begrijpen staat aan de basis van de opbouw van vertrouwen in het stelsel van de ander.

A. II. Voorbeeldscenario 1.

Vragen:

Vraag 1. Welke autoriteiten zullen de uitvaardigende en uitvoerende autoriteit zijn?

Ditmaal kan het antwoord inzake de bevoegde uitvaardigende autoriteit niet in de Atlas worden gevonden. In de zogenoemde ‘Fiches belges’ treffen we aan:

De districtsrechtbank (Sad Okregowy) in het rechtsgebied waarin de gevonniste persoon zijn vaste of tijdelijke woonplaats heeft.

Indien overeenkomstig de bovenstaande beginselen geen bevoegdheid kan worden vastgesteld, geldt de districtsrechtbank van Warschau (Sad Okregowy w Warszawie) als bevoegd in deze zaak. Deze zaak staat evenwel in verband met de bevoegdheid van de rechtbank als uitvoerende autoriteit. Gelet op de centrale rol die de districtsrechtbank van Warschau, tevens de rechtbank die het vonnis wees, speelt, mogen we ervanuit gaan dat zij het verzoek kan uitvaardigen.

Ook voor Duitsland biedt de Atlas ons geen antwoord, maar we lezen wel dat de openbare aanklagers bij de districtsrechtbanken bevoegd zijn. Er is een districtsrechtbank (“Landgericht”) in Göttingen.

Toen ik op 29 mei 2020 naar het antwoord zocht, stond op de website van het EJN het volgende te lezen:

Voor informatie over de beschikbaarheid van de maatregel in de lidstaat vanwaar u hulp zoekt of over informatie betreffende de uitvoering ervan in de lidstaat, kunt u de Fiches Belges raadplegen. Voor uw gemak bevindt zich een rechtstreekse link [[🔗](#)] naar de betreffende Fiches Belges naast iedere van de bovengenoemde maatregelen.

Laatst bijgewerkt op 6 april 2017 door het Secretariaat van het EJN

Dit geeft twee belangrijke boodschappen af. Het Atlas-systeem is niet zo volledig voor het KB 2008/90 als dat voor het EAB het geval is. Bovendien werd de erin opgenomen informatie, toen ik die raadpleegde, drie jaar eerder voor het laatst door EJN gecontroleerd. Met andere woorden, wees u ervan bewust dat zelfs op de website van het EJN informatie verouderd kan zijn.

De zoektocht werd voortgezet in de Fiches Belges, waarvan het ter zake doende deel het volgende vermeldt: *De bevoegde autoriteiten voor de ontvangst van verzoeken zijn de plaatselijke openbare ministeries. U vindt de adressen van de*

autoriteiten in de Atlas van het EJN. U kunt hetzelfde openbaar ministerie contacteren dat bevoegd is in EAB-zaken.

We hadden reeds ontdekt dat de Atlas ons niet kon helpen maar de verwijzing naar de EAB-bevoegdheid is behulpzaam. De autoriteit om het verzoek naartoe te zenden is:

Naam	Generalstaatsanwaltschaft Braunschweig
Adres:	Fritz-Bauer-Platz 1
Afdeling (divisie):	
Stad:	Braunschweig
Postcode:	38100
Telefoonnummer:	(0049) 531 488-1401
Mobiel telefoonnummer:	
Faxnummer:	(0049) 531 488-1414
E-mailadres:	gstbs-poststelle@justiz.niedersachsen.de

NB: Opmerking voor opleiders. De vraag kan aan de orde komen of het FD 2008/909 van toepassing is. In dat geval kunt u die behandelen. Het wordt niet aangeraden om deze vraag te behandelen met beginners op het vlak van wederzijdse erkenning. Het vonnis dateert van 27 augustus 2010. De Richtlijn zou per 5 december 2011 zijn uitgevoerd. Polen ging hier op 1 januari toe over. Duitsland deed hetzelfde op 25 juli 2015 (alhoewel de website van het EJN foutief 2105 vermeldt). Het verzoek staat dus in verband met een vonnis dat voor de uitvoeringsdatum werd gewezen. Artikel 28, lid 1 van het KB bepaalt dat het moment van verzending van het verzoek als beslissend moment geldt. Met andere woorden, zodra het verzoek na 5 december 2011 binnenkomt, wordt het geregeld door het Kaderbesluit, zelfs indien het vonnis ouder is. In onze zaak werd het verzoek op 17 juli 2017 verzonden.

Artikel 28, lid 2 van het KB laat lidstaten evenwel toe om te verklaren om het Verdrag van de Raad van Europa van 1983 inzake de overbrenging van gevonnisde personen te blijven toepassen, indien het onherroepelijke vonnis vóór 5 december 2011 werd gegeven. Sommige lidstaten, zoals Nederland en Polen hebben een dergelijke verklaring gedaan. Nederland deed dit op 9 oktober 2009 en Polen op 1 juni 2011. Artikel 28, lid 2 bepaalt dat deze verklaring gedaan dient te worden op het tijdstip van aanneming van het Kaderbesluit, wat op 27 november 2008 gebeurde. Welke waarde hebben deze verklaringen? In [de zaak Popławski](#), verklaarde het Hof voor recht inzake de Nederlandse verklaring dat

een tardieve verklaring geen rechtsgevolgen kan sorteren. Derhalve kan worden aangenomen dat de identieke Poolse verklaring eveneens van nul en gener waarde is.

Vraag 2. Valt de zaak onder de voorwaarden van KB 2008/909?

Er zijn verschillende aspecten die dienen te worden gecontroleerd en behandeld. De eerste is of aan het criterium van artikel 4 van het KB werd voldaan. We merken op dat Schulz zich in Duitsland bevindt, de toegewijde tenuitvoerleggingsstaat als bedoeld in artikel 4, lid 1. Werd echter toestemming verleend of is het niet nodig om toestemming van de veroordeelde Schulz te verkrijgen? Schulz, als Duitser die in Duitsland leeft, valt kennelijk onder categorie a van artikel 4, lid 1. Artikel 6, lid 2 maakt een einde aan discussies over toestemming. De toestemming is niet vereist, indien het vonnis, vergezeld van het certificaat, kan worden toegezonden aan de lidstaat waarvan de gevonniste persoon onderdaan is en waar hij tevens woont. De toestemming van Schulz is dus niet vereist.

De volgende stap is om te controleren of de strafbare feiten wel degelijk onder het toepassingsgebied van het rechtsinstrument vallen. Artikel 7 van het KB bevat dezelfde lijst strafbare feiten als het KB betreffende EAB. Het noemt verkrachting en als gevolg daarvan is een dubbele strafbaarheidscontrole niet nodig. Het toebrengen van ernstig lichamelijk letsel en het gebruik van openbaar vervoer zonder vervoersbewijs worden niet genoemd. Artikel 7, lid 3 van het KB vereist dan dat wordt nagegaan of deze feiten naar Duits recht eveneens strafbare feiten zijn. Artikel 7, lid 1 vereist dat op ieder van die strafbare feiten een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel staat met een maximum van ten minste drie jaar. Ik heb de situatie naar Duits recht niet kunnen nagaan, maar ik betwijfel of Duits recht een dergelijke hoge strafmaat zal opleveren voor het gebruik van openbaar vervoer zonder vervoersbewijs. Met andere woorden: Duitsland zal niet aanvaarden om dat strafbare feit ten uitvoer te leggen. Dat kan tot een gedeeltelijke erkenning leiden, waarvoor artikel 10 een overlegprocedure bepaalt.

Vraag 3. Vul het formulier/certificaat in en, nadat iedereen dit heeft uitgevoerd, bespreek in de groep bij welke punten twijfel bestond.

Deze oefening zal vrijwel zeker tot vragen van de deelnemers leiden. Die vragen zijn afhankelijk van hun nationale achtergrond of van de ervaring met de behandeling van deze certificaten.

Weten we of het vonnis onherroepelijk is geworden? Artikel 1 van het KB bepaalt dat dit een beslissende vereiste is voor toepassing van het KB. Het

antwoord op deze vraag wordt door het Poolse recht verstrekt. Dat bepaalt of de omstandigheden van de zaak het vonnis onherroepelijk maken. Uit het verzoek zelf kan worden afgeleid dat de Poolse autoriteit van oordeel is dat het vonnis onherroepelijk is. (NB: we kunnen naar deze kwestie terugkeren bij de belichting van afwezigheid bij het proces.).

Opmerking voor opleiders: Geen gegeven antwoord of geuite twijfel is verkeerd en zou in alle gevallen aangemoedigd moeten worden. Het belangrijkste is om een discussie aan te wakkeren. In de praktijk vloeien veel problemen voort uit de onzekerheid van mensen om zaken op een bepaalde wijze in te vullen, maar spreken ze zich daar niet over uit.

Het kan zijn dat de afwezigheid bij het proces en hoe dat te kwalificeren hier reeds aan bod komt. Als opleider dient u te beslissen of u dat nu zal behandelen of op een later moment bij Voorbeeld 2 ter sprake zult brengen.

Het kan ook voorkomen dat lidstaten volkomen verschillende regels voor de berekening van jaren en maanden en dagen hanteren. Dit is een zeer interessant verschijnsel. Wat uiteindelijk telt, is dat de uitvaardigende autoriteit dagen op het formulier vermeldt, zelfs indien het vonnis in jaren of maanden werd opgetekend.

Vraag 4. Zou er een reden voor de uitvoerende autoriteit zijn om een grond voor weigering in aanmerking te nemen?

Deze vraag leidt ons naar artikel 9, waarin de gronden tot weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging worden opgesomd. Het is goed om discussie mogelijk te maken voor iedere van de gronden die een deelnemer van toepassing of de moeite van het bespreken waard acht.

Artikel 9(1)(e) vermeldt dat het vonnis verjaard kan zijn in de tenuitvoerleggingsstaat. Deelnemers zullen hebben opgemerkt dat één strafbaar feit reeds uit 1998 dateert en dat het vonnis zelf uit 2010 dateert. Een dergelijke lange periode brengt met zich mee dat de verjaring wordt geanalyseerd. Het hangt dus van Duits recht af of de tenuitvoerlegging voor alle drie overblijvende strafbare feiten kan plaatsvinden.

NB Opmerking voor opleiders: Het is een belangrijke oefening voor multinationale groepen om nationale regels inzake tijdslijnen met elkaar te vergelijken. Lidstaten passen geheel aan elkaar tegengestelde systemen toe om

tijdslijnen voor de tenuitvoerlegging te beoordelen. Sommige lidstaten nemen het moment dat het strafbaar feit werd gepleegd als uitgangspunt, terwijl dat voor andere lidstaten het moment is waarop het vonnis werd gewezen. Het ligt voor de hand dat een lidstaat uit de eerste groep, zoals Duitsland, veel eerder dan een andere lidstaat zal concluderen dat de tenuitvoerlegging verjaard is. Ook zorgt begrip voor het feit dat een andere lidstaat een volkomen ander uitgangspunt hanteert voor de berekening van tijdslijnen dat het wederzijds vertrouwen wordt vergroot.

Andere mogelijke weigeringsgronden zijn:

Artikel 9(1)(g) Betreffende de leeftijd dienen we de leeftijd van de gevonnisse personen op het moment van de strafbare feiten te kennen;

Artikel 9(1)(h) met 12 opgelegde jaren en ontsnapping na een maand voorlopige hechtenis dient nog een flink deel te worden ondergaan.

Artikel 9(1)(i) in verband met het verstek van de beschuldigde is zeker het bekijken waard. Dit dient echter op meer systematische wijze in Voorbeeldscenario 2 te gebeuren, waar ook aanvullende informatie wordt verstrekt.

Artikel 9(1) houdt verband met op het grondgebied van de tenuitvoerleggingsstaat gepleegde strafbare feiten. De oudste verkrachting vond plaats in Berlijn, Duitsland. In een dergelijk geval kan de lidstaat weigeren. Deze bepaling werd ingevoerd als optie om op te kunnen terugvallen, zodat een staat niet gedwongen zou worden een straf ten uitvoer te leggen voor een gedragsovertreding die geheel anders beoordeeld zou worden. Met het strafbare feit van verkrachting valt dat niet te verwachten. Het ligt derhalve voor de hand dat Duitsland deze grond niet zal invoeren.

Vraag 5. Doet de mening van Hans Schulz zelf in deze kwestie ter zake?

Artikel 6 van het KB behandelt de situaties waarin de mening van de gevonnisse persoon ertoe doet. Dit is enkel het geval wanneer hij zich nog in de beslissingsstaat bevindt. Schulz bevindt zich evenwel reeds in de tenuitvoerleggingsstaat. De reden is dat personen als Schulz, die zich aan het toezicht onttrokken en dus de rechtsgang verhinderd hebben, worden geacht aan

hun recht te hebben verzaakt om de tenuitvoerleggingsstaat te kiezen. Artikel 6, lid 4 van het KB vermeldt enkel dat Schulz ervan in kennis zal worden gesteld.

Vraag 6. Moeten de Duitse autoriteiten hem aanhouden tijdens de erkenningsprocedure?

Artikel 14 van het KB regelt de kwestie. Het is een beslissing die naar Duits recht genomen dient te worden. De Duitse autoriteiten mogen, maar zijn er niet toe verplicht, om Schulz aan te houden voordat de erkenningsbeslissing werd genomen.

A. II. Oefeningen:

Zoek de volgende bevoegde uitvoerende autoriteiten en de talen die in het certificaat dienen te worden gebruikt:

Om de bevoegde autoriteiten te vinden, gebruiken we de *Atlas* die op de website van het EJN beschikbaar is - www.ejn-crimjust.europa.eu, kiezen de tenuitvoerleggings-LS'en als de uitvoerende landen en vervolgens maatregel 903. *Uitvoering van een Vrijheidsstraf*.

Wat de talen voor het certificaat betreft, gebruiken we de Sectie - [Toezichtsmaatregelen - Kennisgevingen voor iedere LS](#)

Indien niets in verband met artikel 23, lid 1 van het KBR werd meegedeeld, dan zal/zullen de ta(a)l(en) van de LS worden gebruikt.

De resultaten zouden als volgt moeten zijn:

1. Janez Zupančič, van Sloveense nationaliteit, werd op 4 juli 2019 te Brugge, België tot een straf van 7 jaar veroordeeld voor gewapende diefstal. Hij werd op 31 december 2017 aangehouden en zat sindsdien in de gevangenis. De Belgische bevoegde autoriteit wenst hem en de uitvoering van zijn straf naar zijn thuisstaat Slovenië over te brengen.

De Belgische bevoegde autoriteit bevindt zich in Brussel en is bevoegd voor het land als geheel, zie de website van het EJN.

Naam	Parquet du procureur du Roi de Bruxelles (Bureau CIS) – Parket van de procureur des Konings te Brussel (Bureau CIS)
Adres:	Portalis, Quatre brasstraat 4
Afdeling (divisie):	
Stad:	Brussel
Postcode:	1000
Telefoonnummer:	+ 32 2 508 73 24
Mobiel telefoonnummer:	
Faxnummer:	+ 32 2 519 82 96
E-mailadres:	mut.rec.bxl@just.fgov.be

De Sloveense bevoegde autoriteit bevindt zich in Ljubljana, zie de website van het EJN.

Naam	Districtsrechtbank van Ljubljana (Als centrale rechtbank indien de territoriale bevoegdheid niet kan worden bepaald)
Adres:	Tavcarjeva 9
Afdeling (divisie):	
Stad:	Ljubljana
Postcode:	1000
Telefoonnummer:	+386 (0)1 366 44 44
Mobiel telefoonnummer:	
Faxnummer:	+386 (0)1 366 45 18
E-mailadres:	
Slovenia aanvaardt Sloveens en Engels volgens zijn kennisgeving, die te vinden is op de website van het EJN.	

2. Josip Knežević, van Kroatische nationaliteit, werd door de strafrechtbank van Miskolc, Hongarije voor diefstal tot 12 maanden gevangenisstraf veroordeeld. Hij werd in Zagreb geboren.

De bevoegde Hongaarse autoriteit bevindt zich in Boedapest en is bevoegd voor het land als geheel, zie de website van het EJN.

Naam	Ministerie van Justitie
Adres:	Kossuth tér 4
Afdeling (divisie):	
Stad:	Boedapest
Postcode:	1055
Telefoonnummer:	+36 1 795 5823
Mobiel telefoonnummer:	
Faxnummer:	+36 1 795 0554 of +36 1 795 0552
E-mailadres:	nemzb@im.gov.hu

De Kroatische bevoegde autoriteit bevindt zich in Zagreb, zie de website van het EJN.

Naam Districtsrechtbank in Zagreb
Adres: Trg Nikole Šubića Zrinskog 5
Afdeling (divisie):
Stad: Zagreb
Postcode:
Telefoonnummer: (+385 1) 4801-069
Mobiel telefoonnummer:
Faxnummer: (+3851) 4920- 260
E-mailadres: ured.predsjednika@zszg.pravosudje.hr

Kroatië aanvaardt **Sloveens en Engels** volgens [zijn kennisgeving, die te vinden is op de website van het EJN](#).

3. Florin Radu, van Roemeense nationaliteit, werd op 1 juni 2015 door de districtsrechtbank van Kaunas, strafkamer tot een straf van 15 jaar veroordeeld voor twee in 2013 gepleegde moorden. Op 7 juli 2020 wenst de Litouwse bevoegde autoriteit het vonnis aan Roemenië over te dragen.

De bevoegde Litouwse autoriteit bevindt zich in Kaunas en is bevoegd voor het land als geheel, zie de website van het EJN.

Naam Districtsrechtbank van Kaunas, Kamer van Kaunas
Adres: Laisvės al. 103
Afdeling (divisie):
Stad: Kaunas
Postcode: 44291
Telefoonnummer: +370 (37) 244 522
Mobiel telefoonnummer:
Faxnummer: +370 37 424 743
E-mailadres: kauno.apylinkes@teismas.lt

Het Curtea de Apel (regionaal) is de Roemeense bevoegde autoriteit, zie de website van het EJN. We weten niet precies uit welk deel van Roemenië Radu afkomstig is. Dat betekent dat meer informatie nodig is. Volgens [zijn kennisgeving is te vinden op de website van het EJN](#), wordt door Roemenië het volgende vereist: Het certificaat en het vonnis dienen door een vertaling

naar het Roemeens te worden vergezeld.

A. III. Voorbeeldscenario 2, voortzetting van Zaak 1:

Bij de erkenningsprocedure in Duitsland blijkt dat Schulz niet bij zijn proces in Polen aanwezig was. Toen hij op 7 juni 2010 zonder vervoersbewijs reed, werd hij aangehouden en bleef hij in voorlopige hechtenis tot hij op 8 juli 2010 uit de gevangenis ontsnapte door een feit van geweld te plegen, namelijk door de gevangenisbewaarder in elkaar te slaan. Na zijn ontsnapping werd in augustus 2010 een dagvaarding voor de rechtszaak naar het adres in Warschau gestuurd waar hij formeel ingeschreven stond. De verantwoordelijke beambte trof hem niet aan op dit adres. Hij ging twee maal ter plaatse en liet een kennisgeving achter waarin stond dat een document bij hem op het politiebureau diende te worden afgehaald. Het staat buiten kijf dat de dagvaarding overeenkomstig bepalingen van het destijds toepasselijke Poolse Wetboek van strafvordering werd betekend. De Poolse autoriteiten waren sinds 2010 vruchteloos naar Schulz op zoek.

Tijdens het proces in Duitsland verklaarde Schulz dat:

- hij helemaal niet wist dat een proces tegen hem aanhangig was;
- hij sinds juli 2010 in de woning van zijn moeder verbleef;
- hij erkent het openbaar vervoer zonder vervoerbewijs te hebben gebruikt;
- hij enige betrokkenheid bij de ernstige strafbare feiten ontkent.

Vragen:

Vraag 1. Kan het Poolse vonnis in Duitsland worden erkend en uitgevoerd?

De feiten als bewezen door de Poolse rechtbank in haar vonnis dienen aanvaard te worden en kunnen niet als voorwaarde voor erkenning worden getoetst. Het doet niet ter zake of een Duitse strafrechtbank hem op grond van het beschikbare bewijs zou hebben veroordeeld, zijn ontkenning in aanmerking zou hebben genomen of een veel strengere beslissing zou hebben genomen. Er zal dus geen verder onderzoek plaatsvinden naar aanleiding van het feit dat Schulz

beweert onschuldig te zijn. Wederzijdse erkenning gaat ervan uit dat hij reeds eerder tijdens het proces de kans heeft gehad om zijn standpunten over de beschuldiging kenbaar te maken.

Daarmee zijn we bij de kern van de tweede vraag aangekomen: Hij was niet aanwezig op het proces. Geldt zijn afwezigheid als een feit dat gevolgen heeft voor de erkenning of dat dit tot nieuwe voorwaarden leidt?

Vraag 2. Wat zijn de problemen waarvoor de uitvoerende autoriteit mogelijk aanvullende informatie nodig heeft?

De Duitse autoriteiten zullen erg geïnteresseerd zijn in de precieze wijze waarop de dagvaarding van Schulz plaatsvond. Dit houdt verband met artikel 9(1)(i) waarin een grond voor weigering wordt bepaald. Afhankelijk van de omstandigheden kan (er bestaat geen verplichting) het verzoek geweigerd worden. De Duitse autoriteiten kunnen aanvullende vragen stellen aan de Poolse autoriteiten over wat er precies is voorgevallen. NB: bij het invullen van de informatie over de dagvaarding, is het van het grootste belang dat de uitvaardigende autoriteiten feitelijke informatie en geen juridische kwalificaties verstrekken. Een blik op het KB en de feiten leert ons dat Schulz niet persoonlijk werd gedagvaard. **(NB Opmerking voor opleiders: sommige rechtsstelsels kunnen een dagvaarding juridisch als een persoonlijke dagvaarding kwalificeren.** Het zou geweldig zijn indien dit tijdens de discussie boven tafel komt.

Het kan evenwel mogelijk zijn dat hij op een andere wijze in kennis werd gesteld. Het KB omschrijft deze andere wijzen niet in formele bewoordingen maar als een resultaatsverbintenis. **Er werd onomstotelijk vastgesteld dat hij op de hoogte was van het voorgenomen proces** In de baanbrekende zaak van *Dworzecki (C-108/16 PPU)* richtte het Hof zich op de vraag of de beschuldigde wist dat een zaak tegen hem was ingesteld. Dworzecki werd op zijn adres gedagvaard. Zijn grootvader nam de dagvaarding in ontvangst en beloofde hem aan zijn afwezige kleinzoon over te maken. Overeenkomstig de destijds toepasselijke Poolse wetgeving, werden aldus de regels inzake de dagvaarding van beschuldigen nageleefd. Zijn daaropvolgende afwezigheid vormde geen beletsel voor het proces en leidde tot een vonnis. Het Hof is van oordeel dat een dergelijke procedure op een juridische fictie berust.

In de concrete omstandigheden van de zaak, bestaat er geen afdoende bewijs dat de dagvaarding Schulz bereikte. Daarmee hebben we het eind van de zaak nog niet bereikt, daar artikel 9(i)¹ drie situaties bepaalt waarin de afwezigheid tijdens het proces niet tot een weigering leidt. De tweede situatie is dat Schulz een raadsman gemachtigd heeft, die tijdens het proces aanwezig was. Hiervan hebben we geen kennis, maar dat is iets wat door de uitvaardigende autoriteiten kan worden opgehelderd. De derde en laatste mogelijkheid is dat de beslissing aan Schulz werd betekend en hij vervolgens in kennis werd gesteld van zijn recht om een verzoek tot een nieuw proces te doen. Indien hij dan duidelijk aangeeft dat hij niet om een nieuw proces verzoekt of dit niet binnen de toepasselijke termijn doet, wordt het vonnis onherroepelijk en uitvoerbaar. We weten niet of dit recht bestaat en wat het antwoord van Schulz was. Indien een van deze situaties zich voordoet, bestaat er evenwel geen recht om te weigeren.

Vraag 3. Op grond van welke criteria zal zij een beslissing nemen?

Het leidende beginsel zal zijn of de tenuitvoerlegging van de Poolse straf in Duitsland zijn reclassering in de hand werkt. Daarnaast voorkomt de aanvaarding van de tenuitvoerlegging straffeloosheid voor ernstige strafbare feiten en draagt er zo toe bij de ingezetenen van Europa een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht te bieden.

Vraag 4. Wat zijn de alternatieven indien Duitsland het Poolse vonnis niet erkent?

Dat hangt af van de weigeringsgrond. Wat echter vanaf het begin vooropstaat, is dat indien er een weigeringsgrond op de tenuitvoerlegging van het vonnis van toepassing is, deze waarschijnlijk ook van toepassing zal zijn op een Pools EAB aan Duitsland met het oog op zijn overlevering. Artikel 4, lid 6 van het KB betreffende EAB laat de weigering van de overlevering van onderdanen voor tenuitvoerlegging toe, op voorwaarde dat de lidstaat zelf bereid is om de straf ten uitvoer te leggen. Laatstgenoemde is nu juist het probleem.

Kan Duitsland nieuwe strafvervolgning instellen tegen Schulz? Het is zonder twijfel bevoegd voor de drie ernstige misdrijven op grond van territorialiteit en

¹ Noot van de vertaler: artikel 9 van het betreffende Kaderbesluit beschikt niet over een artikel 9(l)(i), zoals in de brontekst vermeld staat, maar wel over een artikel 9i, waarin de genoemde 3 situaties worden besproken. Wij hebben deze verwijzing daarom aangepast.

nationaliteit. Het oudste strafbare feit is mogelijk verjaard. Zijn de andere strafbare feiten verjaard door het “ne bis in idem”-beginsel, omdat er reeds een Poolse beslissing bestaat? Artikel 54 van het OUSA beschermt tegen een tweede vervolging indien de straf ten uitvoer werd gelegd. Dat is zeker niet het geval.

Indien voor ogen wordt gehouden wat het allemaal met zich mee zou brengen om helemaal opnieuw te beginnen, is het duidelijk dat een onmiddellijke tenuitvoerlegging van de Poolse straf bij verre de voorkeur geniet.

Vraag 5. Stel u voor dat het Poolse vonnis volledig kan worden erkend. Wat zijn de toepasselijke regels voor de tenuitvoerlegging ervan in Duitsland?

Deze vraag nodigt ons uit om artikel 17 van het KB 2008/909 toe te passen. Deze bepaling stelt duidelijk dat de tenuitvoerlegging wordt beheerst door het recht van de tenuitvoerleggingsstaat, met inbegrip van alle gronden tot vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling (art. 17, lid 1). Schulz bracht een maand en een dag door in de Poolse gevangenis. Deze termijn dient in mindering te worden gebracht (art. 17, lid 2).

NB: Het interessantste aspect van de [zaak Ognyanov \(C-554/14\)](#) toont ons hoe het Hof de verantwoordelijkheden van de betrokken lidstaten beschouwt en welke wet van welke staat welk deel van de tenuitvoerlegging van de straf regelt. Ognyanov, van Bulgaarse nationaliteit, werd in 2012 in Denemarken veroordeeld tot een vrijheidsstraf van in totaal vijftien jaar wegens doodslag en diefstal met verzwarende omstandigheden. Voor zijn overbrenging naar Bulgarije in 2013 had hij in de gevangenis in Denemarken gewerkt. Tijdens de tenuitvoerlegging van de rest van zijn straf in Bulgarije, rees de vraag of Ognyanov recht had op een strafverkorting voor het werk dat hij in Denemarken had verricht. Indien dat het geval was, zou hij recht hebben op een strafverkorting van 2 jaar, 6 maanden en 24 dagen. Indien het werk in Denemarken buiten beschouwing wordt gelaten, zou hij enkel recht hebben op een strafverkorting van 1 jaar, 8 maanden en 20 dagen: een verschil van ongeveer 10 maanden in de gevangenis. Deens recht laat geen strafverkorting op deze grond toe, maar Bulgaarse recht wel. Met andere woorden: sluit artikel 17 van het Kaderbesluit 2008/909 betreffende Vrijheidsstraffen de aanwending van het werk in de Deense gevangenis voor verkorting van de in Bulgarije uitgezeten straf uit?

Het antwoord luidt dat enkel Deens recht de vraag regelt of er strafverkorting voor verricht werk wordt toegepast. De tenuitvoerleggingsstaat kan niet met terugwerkende kracht haar recht inzake de tenuitvoerlegging van straffen en, meer bepaald, haar regels inzake strafverkorting in de plaats stellen van het recht van de beslissingsstaat met betrekking tot dat deel van de straf dat reeds door de betrokkene op het grondgebied van de tenuitvoerleggingsstaat werd ondergaan.

Vraag 6. Wanneer wordt Schulz vrijgelaten?

Het logische gevolg van het zojuist bij vraag 5 gegeven antwoord is dat dit van Duits recht afhankelijk is.

(NB voor opleiders: het zou een interessante oefening zijn om in een multinationale groep de deelnemers te vragen om te bepalen wanneer Schulz in vrijheid zou worden gesteld indien de tenuitvoerlegging in hun respectieve staten zou plaatsvinden. U zult versteld staan van de enorme onderlinge verschillen!)